

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם ויושיעם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:

מערנת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
גלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גלין
343/4

בבא מציעא דף נ"ד. יום ב' - ערב פסח תשפ"ד

יום זה הוקדש לכבוד ר' שמשון בן מרים לאה שליט"א
לברכה והצלחה וסייעתא דשמיא בכל העינינים

חומש בבעלים. אם לא הוסיף חומש. פירות מעם הארץ. חומש קרן. גגב
תרומה. הנאה בתרומה. פדיון הקדש.

דף נ"ד - ע"א

הפודה מעשר שני או הקדש שהקדיש מוסיף חומש, לרבי יונתן היינו חמישית של הקרן
כגון על שוה עשרים מוסיף ארבע, לרבי יאשיה על ארבע רבעים מוסיף חלק חמישית כגון
על שוה עשרים מוסיף חמש.

בעלים שבא לפדות הקדש בעשרים, ושאר בני אדם רוצים גם לפדות בעשרים, הבעלים
קודמים מפני שהבעלים מוסיפים חומש, בעלים אומרים בעשרים ואחד אומר בעשרים
ואחד, עשרים ושתים, עשרים ושלש, עשרים וארבע, עשרים וחמש הבעלים צריכים ליתן
כפי ששמה האחר, כדי שלא יהא הקדש נפסד, אבל אינו נותן חומש אלא כשומתו והיינו עוד
חמש [לרבי יאשיה].

הפודה מעשר שני שלו ולא הוסיף חומש מותר לאוכלו [מדאורייתא עיין בסמוך] וחייב
חומש, שאין החומש מעכב הפדיון.

הלוקח פירות מעם הארץ שספק אם עישר הרי זה דמאי, ומדרבנן חייב להפריש מעשר
שני כיון שבאופן שהיה חייב להפריש מדאורייתא ההפרשה מעכבת אכילה חוץ לחומת
ירושלים, אבל אינו חייב להוסיף חומש כיון שאין החומש מעכבת האכילה [מדאורייתא],
ואין לו ביעור בשנה השלישית.

נתן את הקרן ולא חומש, לרבי אליעזר מותר באכילה [גם מדרבנן] ולא חוששים שיפגע
ולא יתן החומש, לרבי יהושע לא יאכל, שחוששים שיפגע ולא יתן החומש, לשיטת רבי
נראה דברי רבי אליעזר כשבת שמפני כבוד שבת לא יעכב עצמו מלאכול ודברי רבי יהושע
בחול.

הפודה הקדשו ולא הוסיף חומש, לרבי אליעזר מותר ליהנות ממנו לחכמים אסור, הלכה
לרבי כרבי אליעזר בהקדש ולא חוששים שיפגע הואיל שהגזברים תובעים אותו, ובשבת גם
לחכמים מותר משום שנאמר 'וקראת לשבת עונג' והגזברים תובעים אותו.

דין חומש בקרן, שנאמר 'ויספ חמשיתו עליו' וחומשו כמותו, ולכן כשם שאין הקדש מתחלל
על הקרקע שנאמר 'ונתן הכסף וקם לו' כך החומש, וכשם שזר שאוכל תרומה בשוגג משלם
קרן מפירות חולין ולא מעות כך החומש, וכשם שאין מעשר שני מתחלל אלא על מטבע שיש
עליו צורה כך החומש.

הגונב תרומה ולא אכל, מחזיר קרן בעין ומשלם כפל בדמים שווי דמי תרומה שהוא פחות
מדמי חולין שאינה ראויה אלא לכהנים בימי טהרתם, אכל משלם קרן והחומש בפירות חולין
טהורים והכפל במעות בשווי דמי תרומה.

דף נ"ד - ע"ב

גזל וכפר ונשבע לשקר והודה משלם קרן וחומש וקרנן אשם, נתן לו הקרן לאחר שהודה
ונשבע שכבר נתן החומש והודה שנשבע לשקר משלם חומש על חומש שכפר, והוא הדין אם
כפר בחומש חומשו, עד שלא יהא בחומשו שכפר שוה פרוטה.

האוכל, שותה, סך, בתרומה טהורה או טמאה בשוגג משלם קרן וחומש בפירות חולין, חזר
ואכל החומש משלם אותו וחומשו.

הפודה מעשר שני שלו חייב חומש חזר וחילל חומש ראשון אינו נותן חומש על חומשו.
הפודה הקדש מוסיף חומש חזר וחילל חומשו נותן חומש על חומשו שנאמר 'ויספ חמישית
כסף ערכך' מקיש חומשו לכסף ערכו שמוסיף חומש על חומשו כמו שמוסיף חומש על כסף
ערכו, אבל המתפיס הקדש ואומר זה תחת זה כיון שאין קדושת השני בא מחמת עצמה אלא
מחמת ראשון אינו מוסיף חומש שנאמר 'ואם המקדיש יגאל את ביתו ויספ חמישית' המקדיש
ולא המתפיס, וכן הוא נלמד ממה שנאמר 'ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך ויספ חמשות'
הקדש שהוא כבהמה טמאה חייב בחומש שתחילתה הקדש וכולה לבדק הבית שאין לבעלים
בהם כלום, ולא במתפיס תחת אחרת וחוזר ופודה אותה.

לכל קוראינו וידידנו בכל אתר ואתר
חג פסח כעור ועומה
ושנזכה לאכול מן הפסחים
והזבחים בירושלים הבנויה

בבא מציעא דף נ"ב. יום שב"ק 'הגדול' פרשת מצורע - י"ב ניסן תשפ"ד

הונאה במטבע.

דף נ"ב - ע"א

משנה. מטבע שיוצא תמיד הוא נשחק ונחסר ויש בה הונאה, לרבי מאיר כל שנשחק
יותר מאחד מכ"ד שבו, לרבי יהודה אחד מי"ב שבו, לרבי שמעון שנתו, לשיטת רבא נחלקו
גם בטלית, לשיטת אביי בטלית לכ"ו מוחלים עד שנתו כיון שהוא מיועד לכסות את גופו
משלם ביוקר, אבל מטבע שנחסר אינו יוצא בהוצאה ואינו מוחל.

מטבע שנפחת פחות מוכדי הונאה מוכרה כמטבע יפה, נפחת כשיעור הונאה עד מחצה מותר
לקיים כגון סלע שנפחת עד שקל, ושקל עד דינר, ודינר עד חצי דינר, יותר מזה אסור לקיים
ולא יעשנה משקל ולא יזרוק בין שברי כלי כסף ולא ימכור בשווי לתגר או לאסר ולרוצח
שמרמים בה אחרים, אלא ינקוב באמצע ויתלה בצוואר בנו או בתו, ולא מן הצד לפי שהרמאי
יקוץ אותה סביב עד שלא יהיה שם נקב וירמה אחרים, ויאבד המטבע או שיטחון, או יחתוך,
או שיתך, או יוליד לים המלח.

דף נ"ב - ע"ב

המתאנה במטבע חסר, בכרכים מותר לתבוע הונאה עד שיראה לשולחני, ובכפרים עד ערב
שבת כשכא להוציאה לסעודת שבת, לאביי הוא הדין בטלית, לרבא בטלית כל אחד יודע
השווי ויכול לתבוע הונאה רק כדי שיראה לתגר או לקרובו, אבל במטבע יודע רק השולחני
ולכן בכפרים שאין שולחני, זמנו עד ערב שבת שהולכים לשוק לקנות צורכי השבת, ולאחר
זמנים האלו אין המתאנה יכול לתבוע הונאה ואין לו עליו אלא תרעומות, ומידת חסידות היא
להחזיר לו.

המעמיד עצמו לקבל מטבע כשמוצא בה פגם אע"פ שהם יוצאות בשוק בדוחק נקרא נפש
רעה.

מטבע שנפחת כשיעור הונאה מחללים עליה מעשר שני כשוויה, ואין אומרים שדינו
כאסימון שאין מחללים עליה [כדלעיל דף מ"א].

בבא מציעא דף נ"ג. יום א' - י"ג ניסן תשפ"ד

מעשר שני שאין בו או בחומש שווה פרוטה. תרומה וביכורים. מעשר שני
שנתערב או שנטמא.

דף נ"ג - ע"א

מעשר שני שאין בו שוה פרוטה אינו בכלל גאולה ואינו תופס שוה פרוטה שנאמר 'אם גאל
יגאל איש ממעשרו' ולא כל מעשרו, ואומר הוא וחומשו מחולל על עודה ממעות הראשונות
שחיללתי עליהם כבר מעשר שני, לפי שאין אדם יכול לצמצם לחלל בשווי לכן הוא מוסיף
במטבע על הדמים של מעשר שני ונשאר בו עודה לחלל עליו עוד.

תרומה והביכורים, שאכלם כהן בטומאה חייב מיתה בידי שמים, וכן אם אכלם זר הוא מוסיף
חומש, והם נכסי כהן לקדש בהם אשה, ואם נתערב עליו מעשר שני שיכול לחללו עליו,
לפירות, והערב שמש לטומאה דאורייתא מה שאין כן מעשר [לר"מ שסובר מעשר ממון
גבוה].

מעשר שני שנתערב אם יש לו תקנה בפדיון או להעלות לירושלים אינו בטל, שאמרו רבנן
שדבר שיש לו מתירים אינו בטל, אם אין לו תקנה כגון שנטמא ואינו יכול לאוכלו ופחות משהו
פרוטה שאינו יכול לפדותו, [ואין לו מעות שכבר חילל עליו מעשר שני שיכול לחללו עליו,
ואינו יכול להביא מעשר שווה חצי פרוטה ולצרף למעורב ולפדות על פרוטה, שמעשר שני
המעורב אינו אלא מדרבנן ואינו מצטרף למעשר שני דאורייתא לתפוס פרוטה זו בקדושת
מעשר, ואינו יכול לצרף בדמאי דרבנן שמה יצרפו עם מעשר שני דאורייתא, ולא מהני אם
יחלל מעשר שני השהו פרוטה וחצי על שתי פרוטות ויחלל המעורב על חצי פרוטה ששוה
פרוטה נתחלל על פרוטה אבל השהו חצי פרוטה לא נתחלל על חצי פרוטה ואין המעורב
מצטרף להשלים לשיעור פרוטה שאין רבנן מצטרף לדאורייתא, ואינו יכול לחלל על מטבע
של איסר גזירה שמה יחלל שיווי פרוטה וחצי על שתי פרוטות], או שנכנס לירושלים ונפל
חומות ירושלים ואינו יכול לאוכלו שם ומחיצות ירושלים קולטות מעשר שני מדרבנן, ואינו
יכול לפדותם עוד אם יצאו, ולא חילקו רבנן אם יצאו או אם נפלו המחיצות כיון שאין לו
תקנה בטל ברוב.

דף נ"ג - ע"ב

מעשר שני שנטמא נפדה אפילו בירושלים, שנאמר 'כי לא תוכל שאתו וכו' ונתת בכסף'
ושאת הוא לשון אכילה, אבל אין מעשר שני טהור נפדה שם, קנה צורכי סעודה בירושלים
בכסף מעשר ונטמא לחכמים יפדה לרבי יהודה לא אלים לתפוס פדיונו ויקבר.

מעשר שני ששוה פרוטה ואין בחומש שוה פרוטה, לרבי אמי ורבי יוחנן בר גאולה הוא
ותפוס פדיונו, לרבי אסי וריש לקיש אינו בר גאולה עד שיהא המעשר שני ד' פרוטות כדי
שיהא בחומש שוה פרוטה.

שיעור הונאה . שבועת מודה במקצת . שווה פרוטה . תשלום קרן וחומש . לא אמר שליח הגט בפני נכתב ונחתם .

דף ג"ה - ע"א

משנה . שיעור הונאה בשתות, אם נתאנה בפרוטה לרב כהנא אין בו אונאה שצריך שיתאנה לכל הפחות באיסור שהוא מטבע פחותה בכסף, ללוי אם המקח בשש פרוטות ונתאנה בפרוטה יש אונאה.

שבועת מודה במקצת, צריך תביעה לכל הפחות של שתי כסף והנתבע מודה בפרוטה וכופר הכל הפחות בפרוטה.

שוה פרוטה, הוא שיעור לקידושין בכסף, לנהנה מההקדש שמועל, להחזרת אבידה, לחייב גזלן שהודה שנשבע לשקר שחייב קרבן וצריך ללכת אחריו למדי ולהחזיר לידו ולא לשליח, לפדיון מעבד שני, ואם יש בו פרוטה ואין בחומש פרוטה נחלקו האמוראים לעיל דף ג'ג, אין בית דין נזקקים לתביעה פחות משוה פרוטה, ואם הוזקקו לשווה פרוטה וחזר השני ותבע פחות משוה פרוטה קודם שעמדו בבית דין נזקקים גם לפחות משוה פרוטה.

דף ג"ה - ע"ב

משנה . אלו משלמים קרן וחומש, האוכל תרומה, תרומת מעשר, תרומת מעשר של דמאי, חלה, ביכורים, הפודה נטע רבעי, הפודה געש שני שלו, הפודה הקדשו, הנהנה שוה פרוטה מהקדש, הגזל חטרי שוה פרוטה וכפר ונשבע לו והודה .

שליח שמביא רבט ממדינת הים צריך לומר בפני כותב ובפני נחתם, אם נתן לה ולא אמר לחכמים אין הולד ממזר אלא יקח ממנה ויחזור ויתן לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם, לרבי מאיר הולד ממזר כיון ששינה ממשבע שטבעו חכמים בגיטין שסובר שחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה, והוא התנא במשנה שמחייב בדמאי שהוא מדרבנן להוסיף חומש לתרומת מעשר.

קולא במעשר שני של דמאי . סלע שנתערב של מעשר שני וחולין . חבר הלוקח דמאי . הונאה במטלטלים . חיטום שהורש בזמן העומר .

דף ג"ו - ע"א

מקילים במעשר שני של דמאי, ומחללים כסף על כסף, ונחושת על נחושת, [אע"פ שאינו דומה לפדיון] כסף על נחושת, ונחושת על פירות אפילו חוץ לירושלים [אע"פ שאין מחללים טבעא על פירות חוץ לירושלים], לרבי מאיר אם חילל על פירות יחזור ויפדה את הפירות ויעלה הכסף לירושלים שנאמר 'וצרת הכסף בידך', לחכמים בדמאי הקילו ואם רוצה מעלה הפירות בעצמם.

סלע כסף של מעשר שני וחולין שנתערב, במיא מטבעות של נחושת ואומר כל מקום ששינה סלע של מעשר שני מחולל על מעות הללו, והמעות שנתערב יוצא לחולין, אחר כך בורר הסלע היפה מן הסלעים שנתערב ומחלל עליה מטבעות נחושת, ואינו יכול ליטול היפה מעיקרא ולומר או שזה המעשר ואם הוא החולין יהא סלע כסף של מעשר מחולל על סלע כסף זה, ואינו יכול לחלל כסף על כסף שאינו דרך חילול, אבל מחללים כסף על נחושת מדוחק כדי לחזור ולחלל על כסף ולא נזקקים כן שבזין מעשר הוא פרוטות נחושת מחללות.

רבי מאיר שמחמיר באכילת מעשר דמאי שצריך להוסיף חומש, מיקל שמחללים אותו כסף על כסף וכסף על נחושת, הטעם - לרב יוסף שהחמיר באכילה יותר מחילול, לאביי עשו חיזוק להפריש חומש שמעשר שני שבוודאי לא הופרש הוא במיתה בידי שמים כדן טבל, אבל לאכול מעשר שני חוץ לירושלים שלא נתחלל הוא רק באיסור לאו.

לא התיירו לחבר הלוקח דמאי מעם הארץ שימכור לאחרים עד שיעשר, ואם הוא סיטון אינו צריך לעשר שהלוקח ממנו יודע שלקח ממנו עמי הארץ ויעשר בעצמו, ואם המוכר הוא אכל הבית שלקח מעם הארץ ומוכר במידה גסה כמו סיטון ולא רבי מאיר הבעל הבית צריך לעשר שהלוקח סובר שהם פירות ארצו, לחכמים אין הבעל הבית צריך לעשר שכל המוכרים הנותנים במידה גסה חזקה שלא עישרו שלקחו מעם הארץ והלוקח ממנו מעשרם.

הלוקח לחם מנחתום עם הארץ, מעשר מן החמה על הצוננת, ומן הצוננת על החמה שהתורם מן הרעה על היפה תרומתו תרומה א"ע"פ שהוא חטא להרים מן הרעה על היפה בדמאי הקילו, וכן תורם מלחם שנאפה בדפוס זה על דפוס אחר ולא חוששים שמשי אשמים הם, אחד תלמיד ואחד עם הארץ, ולא מפרשים מן הפטור על החיוב, שהנחתום אינו לוקח הרבה ככרות יחד ותולים שלקח כולם מאחד, אבל הלוקח מהפלט שלקח כיכרות מהרבה אנשים מעשר מכל דפוס.

דף ג"ו - ע"ב

משנה . וכו' תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו שאין הונאה אלא במטלטלים הנקנים מיד ליד ולא בקרקע, ולא עבד שהוקשו לקרקעות, ולא בשטר שמכר הראיה שבו כדי שהלוקח יגבה עמו ואין גופם וקניו, אבל אם מוכר לחנות של בושם לצור בהם אבקת סממנים שמכר לצורך תשיש גופם יש בהם אונאה, ואין אונאה להקדש שאינו אחיו, לרבי שמעון קדשים שחייב באחריות הוא כשלו ויש להם אונאה [לרבי יהודה ספר תורה בהמה פורגליות אין להם אונאה ויתבאר בדף ג"ח].

עבדי שטרות וקרקעות הקדשות, אין להם תשלומי כפל וארבעה וחמשה, ואין שומר חנם נשבע עליהם ואין שומר שכר חייב בנגב.

שכירות יש בו משום אונאה, שהוא מכירה לתקופת השכירות.

המוכר חיטים זרועים שלא נשרש, אם המוכר אומר שזרע ששה סאה ובאו עדים שלא זרע אלא חמש גם אם דינם כקרקע המקח חוזר שהוא מקח טעות כיון שהתנו שיהא שש, ואם אמר זרעתי בה כראוי ונתגלה שלא זרע כראוי איבעיא אם דינו כמטלטלים ויש בו אונאה וכן אם נשבע עליהם מודה במקצת או דינו כקרקע ואין בה אונאה ושבועה.

חיטים שהשריש קודם לעומר, העומר מתייר, ואם לא השריש אסור עד עומר הבא, קצר מן החדש וחזר זרע קודם העומר ולא השריש, איבעיא אם דינם כזרע תלוש שהעומר מתייר או שנתבטל אגב קרקע ואין העומר מתייר.

הונאה בקרקע . האומר לבהמת בעל מום זו מחוללת על זו . ריבית בהקדש . חיובי כפל .

דף ג"ז - ע"א

קרקע שאין בו הונאה היינו כשיעור שתות, אבל יותר משתות נתבטל המקח משום מקח

טעות, והקדש נחלקו בדעת רבי יוחנן אם יש להם ביטול מקח כיון שאין טעות כלפי שמיא. האומר על בהמת קודש בעל מום זו מחוללת בהמת חולין יצא לחולין מדאורייתא, ואם אין דמי החולין שוה בהקדש מוסיף עליו דמים עד כדי דמי הקדש, ונחלקו רבי יוחנן ורבי לקיש אם מוסיף דמים מדאורייתא או מדרבנן,

ללשון א' נחלקו אם יש ביטול מקח בהקדש ביותר מכדי אונאה [וכנ"ל],

ללשון ב' לכו"ע אין ביטול מקח ונחלקו אם מותר לעשות כן לכתחילה מדאורייתא ואפילו מדרבנן וישלם לאחר זמן או לא דכתיב 'ערכך',

ללשון ג' נחלקו אם בהקדש שאין להם אונאה היינו שאפילו פחות מכדי הונאה חוזר.

דף ג"ז - ע"ב

אין איסור ריבית נוהג בהקדש כגון הדיוט שקיבל מעות הקדש מגזבר לספק סולת כל השנה למנחות שמותר לפוסקו קודם שיצא השער ארבע סאה בסלע ואפילו נתייקר ועמד על שלשה סאה בסלע מספק כפי שהתנו אבל הדיוט אסור לפוסק קודם שיצא השער, אבל גיזבר שהלוח ממונת מספק מהא אבא ועשירים כיון שהגזבר מעל בהם שהוציא מעות הקדש לחולין ולא הכניס כלום תחתיהם נעשה המעות שלו ויש בו איסור ריבית, אבל אם הלוח אבני בניין לא מעל שהקדש לוקחים אבנים בהקפה והרי הם של חול וכן התורם אינו קורא עליהם שם הקדש עליהם עד שיתנו בבניין.

'על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבידה וכו' ישלם שנים לרעהו' הפסוק נדרש בכלל ופרט וכלל שאין חייב כפל אלא בדבר המטלטל וגופו ממון יצאו קרקע ועבדים שהוקשו לקרקעות, ושטרות שאין גופם ממון, ויצאו הקדש שאינו של רעהו, וכן אין בהם תשלומי ארבעה וחמשה כיון שנתמעט מכפל ואמרה תורה ארבעה וחמשה ולא שלשה וארבעה.

כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וכו' ונקרב בעל הבית אל האלוקים' הפסוק נדרש בכלל ופרט וכלל שאינו חייב בשבועה אלא בדבר המטלטל וגופו ממון ולא קרקעות ועבדים ושטרות.

כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמור וכו' ואם גנב יגנב מעמו ישלם לבעליו' הפסוק נדרש בכלל ופרט וכלל שאין שומר חייב בתשלומים אלא בדבר המטלטל ונפגם ממון ולא בקרקע ועבדים ושטרות.

בני העיר ששלחו שקליהם בשליח . השוכר פועל לטהרת פרה אדומה . קרבן שבועה בקדשים שחייב באחריות . הונאת ברמה .

דף ג"ח - ע"א

בני העיר ששלחו שקליהם על ידי שלוחים ונגנב או נאבד מהם, אם עד לא נודע להם שנאבד נתרמה תרומת הלשכה פטורים מלשקל שנית שהיו תורמים שיהא חלק בקופות הללו למי ששלח שקלו ואבד ואינו יודע שאבד, אם נודע להם קודם שתרמו אין תורמים עליהם אלא על מנת שישלחו, ואם נמצא או שהחזירו הגנבים אלו ואלו שקלים ואין עולים להם לשנה הבאה.

שלוחים שנאבדו מהם שקלי בני העיר, לרבה פטורים מתשלום ומשבועה שממון הקדש הוא, אם נאבד ונגנב בנגיבה ואבידה אינם יכולים לקבל שכר, נאבד באונס כגון שנגנב בליסטים מזויין או שטבעה ספינתם בים צריכים להישבע לבני העיר כדי לקבל שכר, אם נודע להם לאחר שנתרמו צריכים להישבע לבני העיר כמעמד הנזכרים מפני שהפסד הוא על הקדש, לרבי אלעזר נהי שפטורים מלשלם מדאורייתא אבל מדרבנן חייבים שלא יזלזל בשמירת הקדש וצריכים להישבע מדרבנן שלא פשעו בשמירה.

השוכר פועל לשמור פרה אדומה שלא יעלה עול או מום, לשמור את התינוקות שיהיו טהורים למלאות המים לזריקת מי פרה, ולשמור הזרעים לעומר ושתי הלחם, ולא שמרם כראוי פטור לשלם להקדש ואינו מקבל שכר, ואם קנו מידו ושיעבד נכסיו שאם יקלקל שמירתו ישלם חייב, ואם הוא שכיר יום אין נותנים לו שכר שבת לפיכך אין אחריות יום השבת עליו, היה שכיר שבת שכיר חודש שכיר שנה שכיר שבוע נותנים לו שכר שבת לפיכך אחריות יום השבת עליו.

דף ג"ח - ע"ב

קדשים שחייב באחריות, כגון שאמר הרי עלי קרבן והפריש והפקיד לשומר וכפר ונשבע והודה לר"ש חייב השומר קרבן שבועה שנאמר 'בה' וכחש בעמיתו' שחייב א"ע"פ שיש להם צד גבוה כיון שיש בו גם צד של עמיתו, ואם אינו חייב באחריות כגון שאמר הרי זה קרבן, השומר פטור שאין כאן צד של וכחש בעמיתו.

לרבי יהודה ספר תורה אין בו אונאה עד כפליים בדמיהם לפי שאין קץ לדמיה, וכן בהמה ומרגלית אין להם אונאה שחביב לו לזווגן שור להצמיד שור בריא לשורו לחרישה וכן מרגלית נאה למלאות עם חבירתה בזבה, לרבי יהודה בן בתירא אף המוכר סוס וסייף ומגן במלחמה אין בהם אונאה מפני שיש בהם חיי נפש.

משנה . 'אל תונו איש את עמיתו' היינו איסור אונאת דברים, וכגון, אסור לומר לבעל תשובה זכור מעשיך הראשונים, לכן גרים זכור מעשה אבותיך, לגר שבא ללמוד תורה פה שאכל נבילות וטרפיות שקצים ורמשים בא ללמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה , למי שייטורים או חולי באים עליו או שהיה מקבר בניו כדרך שאמרו חבריו לאיוב שייטורים שיש לך מוכיחים על חטאיך, לחמרים שמבקשים תבואה ממנו לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם, לרבי יהודה לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים.

גדול אונאת דברים יותר מאונאת ממון, שבאונאת דברים נאמר בו 'ייראת מאלוקיך', והוא בנפשו, ולא יתן להישבון.

המבלבין פני חבירו ברבים כאלו שופך דמים, שפניו האדומים נעשו לבן.

כל היורדים לגיהנום עולים חוץ מהבא על אשת איש והמבלבין פני חבירו ברבים והמכנה שם רע לחבירו גם שהורגל בכך ואין פניו מתלבנות.

מחלוקות רבי אלעזר וחכמים בתנור של עכנאי .

דף ג"ט - ע"א

נוח לו שיבוא על ספק אשת איש ואל ילכין פני חבירו ברבים, שהמלכין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא.

נוח לו שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילכין פני חבירו ברבים, כמו שמצינו בתמר.

'ולא תונו איש את עמיתו', אינו מוזהר על אונאת דברים אלא עם הוא איתך בתורה ובמצות.

לעולם היא זהיר שלא לצער אשתו בדברים, שמתוך שדמעתה מצויה פורענות אונאתה ממחר לבוא.

מיום שנחרב בית המקדש אע"פ ששערי תפלה ננעלו, שערי דמעות לא ננעלו.

כל ההולך בעצת אשתו, נופל בגיהנום, ללשון א' היינו רק בדברים שהם לא מענייני הבית, ללשון ב' הוא רק בדבר רוחני ולא מענייני הבית.

כל השערים ננעלו חוץ מהצועק על אונאת דברים.

כל העבירות נפרעים על ידי שליח חוץ מאונאה.

אין הפרגוד ננעל בפני אונאה וגזל ועבודה זרה.

לעולם היא אדם זהיר שיהא תבואה בתוך ביתו, שאין מריבה מצויה בתוך ביתו אלא על עסקי תבואה.

לעולם היא זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו.

תנור של עכנאי העשוי מחוליות חרס שצירפם בכבשן וצירף החוליות ונתן חול בין החוליות, רבי אליעזר מטהר שאין זה נחשב כלי חרס אלא בנין, וחכמים מטמאים כיון שנעשה מחוליות החרס.

דף נ"ט - ע"ב

חכמים לא קיבלו תשובות של רבי אליעזר, גם כשהוכיח שהלכה כמותו כשנעקר חרוב עד מאה אמה או ארבע מאות אמה, וחזר אמת המים לאחוריה, וכותלי בית המדרש נטו ליפול וגער בהם רבי יהושע ולא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר ועדיין מטים ועומדים, וגם כשיצא בת קול שהלכה כרבי אליעזר בכל מקום, שאמר רבי יהושע שלאחר שניתנה תורה ונאמר בה 'אחרי רבים להטות' אין משגיחים בבת קול, ואמר אליהו שהקב"ה מחייך ואומר נצחוני בני נצחוני בני, כל הטהרות שנעשו ונגעו בתנור זה שרפו, רבי עקיבא הודיע לרבי אליעזר שנידוהו על ידי שבא לפניו חוץ מד' אמות לבוש ומעוטף שחורים, רבי אליעזר קרע בגדיו וחלץ מנעליו ונשמת מן הכסא וישב על גבי קרקע וזלגו עיניו דמעות ולקה העולם שליש בזיתים שליש בחיטים ושליש בשעורים, י"א אף בצק שביד אשה נתקלקל, ובכל מקום שנתן בו עיניו נשרף.

רבן גמליאל היה נשיא במחלוקות של רבי אליעזר וחכמים ונעשה על פיו, עמד עליו נחשול לטובעו עמד על רגליו ואמר ריבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל ונח הים, אשת ר' אליעזר היתה אחותו של רבן גמליאל, מאותו היום מנעתו לרבי אליעזר ליפול על פניו, יום אחד לא מנעה שסברה שהוא ראש חודש או שהייתה עסוקה בנתינת פת לעני ונפל על פניו ואמרה מת אחי רבן גמליאל וידעה משום שכל השערים ננעלו חוץ משערי אונאה.

המאנה או דוחק את הגר שלם הלואה עובר בשלשה לאוין.

התורה הזהירה בל"ו או מ"ו מקומות בכבודו של גר שסורו רע.

זגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים' מום שבך אל תאמר לחברך.

בבא מציעא דף ס' ה' דחוקה פסח תשפ"ד

איסור הונאה במקח וממכר. נשך ותרביית.

דף ס' - ע"א

משנה. בעל הבית שאומר פירות שדה פלוני אני מוכר לך לא יערב בשדה אחר שיתכן שפירות משדה זו טובות משל אחר, אבל תגר נוטל מחמש גרנות מחמשה שדות ונותן לאוצר אחד ומוכר שכולם וידעים שלוקח מהרבה בני אדם.

פסק למכור ישנים לא יערב בהם חדשים שהישנים יבשים ועושים קמח יותר מהחדשים, ואפילו אם חדש יקר מהישן, מפני שקונה זה אינו רוצה ליישן החדשות אצלו אלא רוצה לעשות קמח מיד.

פסק למכור יין רך בשעת הגיתות מותר לערב יין קשה שמשביחו, אבל לאחר הגיתות כבר קלט כל אחד ריחו וטעמו ואינו משביח אלא פוגם, לרבי אחא מותר כיון שאדם טועם קודם שלוקח יכול להבחין שנתערב בו, ובזמן הזה שהמוכרים מערבים גם שלא בין הגיתות כיון שהוחזקו לערב הלוקחים מוחלים.

אין מערבים שמרי יין מחבית זה לייין שבחבית אחרת, ומותר לערב שמרי של אותו היין. נתערב מים ביין לא ימכרונו בחנות אלא אם כן הודיע לכל אחד ואחד שמעורב בו מים, ולא לתגר אע"פ שמודיע מפני שהוא רוצה למכור בחנות בלי להודיע, אבל במקום שנהגו לערב יטיל מים כשיעור שנהגו בני המדינה למחצה לשליש ולרביע.

משנה. לרבי יהודה לא יחלק החנוני קליות ואגוזים לתינוקות מפני שהוא מרגילים לבוא אצלו, וחכמים מתירים שאומר לאחרים אתה תחלק מין אחד ואני אחלק מין אחר.

דף ס' - ע"ב

החנוני לא ימכור בזול מפני שפוחת השער, לחכמים זכור לטוב שמתוך כך אוצרי פירות מוכרים בזול.

לאבא שאול החנוני לא יברר את הפסולת שנראות יפות ומעלה את דמיהם יותר מדמי הפסולת שנטל מהם, ורבי אחא מתיר שהלוקח רואה למה העלה הדמים ומעוניין בכך כדי שהוא לא יצטרך לטרוח לברר, אבל אסור לברור רק למעלה ולא למטה לפי שגונב.

עבד כנעני זקן העומד להימכר אין לצבוע שערות מלבן לשחור, וכן כלים ישנים, ואין זוקפים שיער של בהמה זקינה שתראה כחדשה, ואין נופחים בקרבים שהיו נראים רחבים וגדולים, ואין שורים בשר כמים שגם כחוש נראה שמן.

הדרן עלך פרק הזהב

פרק חמישי - איזהו נשך

משנה. איסור נשך מדאורייתא הוא כל הלואה דרך ריבית מפני שהוא נושך מן הלוח, וכן איסור תרביית הוא שהמלווה מרבה שטר לעצמו, ועוברים על שניהם גם בהלואה בריבית כסף וגם בהלואה בריבית אוכל ואין נשך בלי תרביית ותרביית בלי נשך.

מקח וממכר בריבית אסור מדרבנן, אם שילם בעד חיטים ששוה באותו עת כ"ה דינר כסף על מנת שהמוכר יתנם לו כל ימות השנה אף על פי שאחר כך עלה השער מותר למוכר ליתן ללוקח שיעור חיטים כשער שהיה בשעת נתינת הדמים אע"פ שבמקח שהמוכר מחזיר ללוקח יותר משיעור דמיו שנתן לו שהוא כאילו מוכר לו כל החיטים בשעת נתינת הדמים, אבל אם אמר הלוקח תן לי חיטים מפני שאני רוצה לקחת בהם יין, ואמר המוכר אני אספק לך יין כשיעור דמי החיטים של היום אם אין לו יין אסור [ויתבאר ב"ב].

בבא מציעא דף ס"א. יום ב' - שביעי של פסח תשפ"ד

בעבור שאתן צדקה בעד הזכרת נשמתו דמי זוכר למרכז העולמי להפצת סיכומי דף היומי 'מחודדים'

מחסר מומן חבירו. פסיקה ארבעה בחמישה.

דף ס"א - ע"א

הלוח בריבית והמלווה בריבית במעות ובכל דבר עובר בשני לאוין לאו של נשך ולאו של תרביית.

מציינו בתורה שלשה לאוין למחסר מומן חבירו, ריבית אונאה וגזל, שס"ד שריבית היא מותר כיון שמדעת הלוח הוא, וס"ד שאונאה היא מותר כיון שכך הוא דרך מקח וממכר ויש שקונים חפץ יותר מכדי דמיה, והגם שאיסור גזל אפשר ללמוד בקל וחומר מריבית ואונאה כתבה התורה לאו גזל בכובש שטר שכייר לומר שעובר בלאו 'לא תעשוק שכר עני ואביון' וגם בלאו גזל.

דף ס"א - ע"ב

לאו 'לא תגנובו' מיותר, לומר שאסור לגנוב גם אם אין כוונתו לעצמו אלא לצער הנגנב [אפילו אם דעתו להחזיר], או שכוונתו להנאת הנגנב וגונב ממנו כדי לשלם לו כפל.

'לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשרה', במדה זו מדידת קרקע, כגון אחים שבאו לחלוק שדה אביהם שלא ימדוד לאחד בימות החמה ולאחד בימות הגשמים באותו חבל שהחבל לח בימות הגשמים ומתפשט ובימות החמה הוא יבש, במשקל שלא יטמין משקלות במלח להכביד ועובר בשעת עשייתו גם אם עדיין לא שקל בהם, במשרה שמוכר יין לא יגביה וישפוך בחוק והקצף עולה ולאחר זמן נמצא חסר, ומה כשמוכר מידת משרה שהיא אחד משלושים וששה בלוג [וכשעשה קצף לא החסיר אלא פחות ממאה בלוג] הקפידה תורה ק"ו הין וחצי ושלישית ורביעית ההין ולוג וחצי ורביעית לוג.

ביציאת מצרים הבחין הקב"ה טיפה של כבוד, שאפילו באו עשרה רווקים על מצרית אחת כולם מתו כיון שהיו בכורות אביהם, ולכן כתוב יציאת מצרים בריבית ומשקלות וציעית ושרצים שעתיד להיפרע ממי שתולה מעות נכרי ומלווה אותם לישראל בריבית, ועתיד להיפרע ממי שטומן משקלות במלח, ועתיד להיפרע ממי שתולה צבע הדומה לתכלת ואומר תכלת הוא, וממי שמערב קרבי דגים טמאים בקרבי דגים טהורים ומוכרם לישראל.

בפרשת שרצים כתוב 'כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים', אמר הקב"ה אילמלא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל דבר זה שאין מטמאים בשרצים דיי, שבני ישראל מעולים ונאים ואינם נמאסים בשקצים ומעלה גדולה היא אצלם.

המלוה סלע [ד' דינרים] על מנת שהלוח יפרע לו ה' דינרים הוא ריבית דאורייתא שהוא דרך הלואה וצריך להחזיר, ואם מת אין בניו צריכים להחזיר, אבל אבק ריבית שהוא ריבית מדרבנן גם אביהם אינו צריך להחזיר.

בבא מציעא דף ס"ב. יום ג' פרשת אחרי מות - אסרו חג פסח תשפ"ד

ריבית מן התורה ודרבנן אם יוצאה בדיינים. יורשים בריבית קצוצה. מתי עוברים בלאו לא תשימון עליו נשך. בא לחוב בדמיהם.

דף ס"ב - ע"א

מלוח שגבה ריבית דאורייתא [-ריבית קצוצה דרך הלואה], לרבי אלעזר ורב ספרא הדיינים כופים אותו להחזיר [אם תבעו הלוח], וכן מבואר בברייתא שמלווי בריבית גזלנים הם ואם גבו חייבים להחזיר, והטעם שנאמר 'אל תקח מאתו נשך ותרביית וכו' וחי אחיך עמך' שאם לקחת ממנו החזירו לו כדי שיחיה, אבל ריבית דרבנן [אבק ריבית - בלי קציצה, דרך מקח וממכר, והלואה טאה בסאה, מלוח שאוכל פירות המשכון ואינו מנכה מן החוב, ריבית מוקדמת ומאוחרת, ויתבאר דיניהם במשך הפרק] אינה יוצאה בדיינים, לרבי יוחנן מחלוקת תנאים אם בית דין כופים להחזיר ריבית קצוצה [ונחלקו בתוספת אם חייב להחזיר לצאת ידי שמים] ופוסק שאין בית דין כופים, או משום שנאמר באיסור ריבית 'וחי לא יחיה' למיתה ניתן ולא להישבון, או משום שנאמר 'ויראת מאלוקיך' למורא ניתן ולא להישבון, או משום שהכתוב מדמה מלוה בריבית לשופך דמים שהעני את הלוח ומת ברעב, ומה שופכי דמים לא ניתנו להישבון אף מלוי ריבית.

שנים שהיו מהלכים בדרך וביד אחד מים ואינו מספיק לשניהם, לכן פטורא מוטב שישתו שניהם ויזמנו ואל יראה אחד מהם במיתתו של חבירו, לרבי עקיבא שנאמר 'וחי אחיך עמך' חייך קודמים, ורבי יוחנן שלא דרש וחי עמך כרבי אליעזר ללמוד שחייב להחזיר ריבית קצוצה משום שדרש כרבי עקיבא.

מלוח שברישת שמת והניח ריבית קצוצה, בניו אינם חייבים להחזיר, גם לרבי אליעזר שהמלווה חייב להחזיר משום שנאמר 'אל תקח' ואם לקח יחזיר משום 'וחי אחיך עמך', אבל בניו אינם מצווים להחזיר כיון שלא לקחו, ואם לקח דבר חפץ שניכר לרבים ששייך ללוח שגבה ממנו בריבית ואביהם נזכר בה לקלון חייבים להחזיר משום כבוד אביהם אם אביהם עשה תשובה ולא הספיק להחזיר, ואם אביהם היה יכול להחזיר בעצמו לפני שמת ולא החזיר אינם חייבים משום שאינם חייבים בכבודו אם אינו עושה מעשה עמד.

מלוח שהלוח בריבית ולא באו המעות לידי גביה, לת"ק המלוה והלווה והערב ועדים חייבים מלקות שעברו על לאו 'לא תשימון עליו נשך', לרבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב המלוה והערב פטורים, שאינם עוברים על לאו תשימון אלא אם יבוא לידי גביה לבסוף וכל זמן שלא גבו יש קום עשה לקרוע השטר.

דף ס"ב - ע"ב

אין ליתן מעות למוכר היום שיספק לו כור חיטים במשך השנה אם עדיין לא יצא שער הקבוע [ואין לו חיטים], כיון שלא יצא השער לא שייך פסיקת מוכר והוא כהלואה שלא מכר לו כלום ואם יתייקרו ומחזיר לו כור פירות בשעת היוקר נמצא שנתן לו ריבית, יצא השער מותר [שרחי הוא מכר לעניין שאם חוזר יש עליו מי שפרע], ואע"פ שאין עכשיו למוכר פירות אין זה נקרא הלואה אלא מקח וממכר כיון שמצוי עכשיו פירות בשוק ויכול לקנות מיד.

התובע חוב מומן מחבירו מפני שרוצה לקנות בהם חיטים, אמר הלוח יש לו חיטים וספק לו חיטים במשך השנה במקום הדמים בשער של עכשיו, לתנא בברייתא אסור כל שהתייקר הפירות יותר ממה שיהיה שווה בשעת החוב, כיון שלא נתן לו דמים מעיקרא לשם פסיקה אלא לשם הלואה [ועיין דף ס"ג. דעת תנא דר' אושעיא].

הלוינוני מנה [כ"ה סלע] אמר לו מנה אין לי, חיטים במנה כשער של עכשיו יש לי, נתן המלוה חיטים במנה וחזר וקנה מן הלוח ושיילם כ"ד סלעים במקום כ"ה סלעים, מותר שלא נתן לו חיטים יותר משווי דמיהם משום המתנת מעות רק הלוח וחזר ומכרם לו בזול ואסור מפני

העמדת ריבית [לאבי היינו איסור ריבית דרבנן במשנה שרצה ללוות שלוש דנאריים ונתן חיטים בשווי שלוש דנאריים, ותבע מעות מהלווה מפני שרצה לקנות יין והלווה קיבל על עצמו לשלם על יין אם אין לו יין אסור מדרבנן].

בבא מציעא דף ס"ג . יום ד' פרשת אחרי מות - כ"ג ניסן תשפ"ד

בא לחוב בדמים כשער של עכשיו . הרי השדה שלך בחוב שאני חייב לך . פסיקה על שער שבשוק ואין למוכר . כלל איסור ריבית במקח .

דף ס"ג - ע"א

הרי שהיה נושה בחבירו מנה שהיה חייב לו ואמר תן לי מעות שאני רוצה לקחת בהם חיטים ואמר לו יש לי חיטים ואתן לך כשער של עכשיו, **לברייתא דרבי אשעיא** זכה בו המלוה בחוב שחייב לו הגם שלא משך כיון שאם בא לחזור בו יש עליו מי שפרע, ואפילו נתייקר אחר כך נתן לו כשער הזול, אף על פי שנתן לו המעות בתחילה לשם הלוואה ולא דרך פסיקת מקח [ושלא כשיטת התנא בדף ס"ב:], וכשבא אחר כך לתבוע חיטים מפני שרוצה לקחת בהם יין אמר יש לי יין ואתן לך כשער של עכשיו הוא פסיקה על היין, וכשבא לגבות היין מפני שרוצה לקחת בהם שמן אמר יש לי שמן, כל שיש לו מותר שקנה, ואם אין לו אסור מדרבנן, **ולר"ב** זה דין המשנה באיסור ריבית דרבנן במקח וממכר.

פסק דמים על הפירות כשער של עכשיו והחזיר לו דמים כשער הפירות כשתייקרו, לרב אסור כיון שנתן דמים ומקבל אח"כ יותר ממה שנתן נראה כריבית, ואם משך הפירות או ייחד לו בעל החיטים קרן זוית מותר שהתייקר ברשותו, לר"ב ינאי מותר מה לי אם מקבל פירות או דמים.

היה נושה בחבירו מנה ואמר הלוה אם אין אני נותן לך מכאן עד יום פלוני הרי השדה שלך בחוב שאני חייב לך, לת"ק אם המוכר [הלוה] אוכל פירות מותר, ואם הלוקח [המלוה] אוכל פירות אסור, לר"ב יהודה אף בזמן שהלוקח אוכל מותר. **הטעם, לאבי משום שסובר רבי יהודה צד אחד בריבית מותר, ושמה יבוא לידי ריבית אם יפדנו המוכר [ויפרע הלוה חובו] נמצא שאכל הפירות בריבית ושמה לא יבוא לידי ריבית שאם לא יפדנו לא אכל הפירות בריבית ולת"ק צד אחד בריבית אסור, לר"ב רבי יהודה לא התיר ללוקח לאכול אלא על דעת שאם יתבטל המקח יחזיר הפירות וריבית על מנת להחזיר מותר ולת"ק אסור.**

דף ס"ג - ע"ב

נותנים מעות על פירות ופוסקים על שער שבשוק אע"פ שאין לו למוכר, לרבא שכשם שאמר רבי ינאי מה לי אם נותן לו הפירות או דמיהם הוא הדין שאומרים מה לי דמיהם ומה לי הם, והיינו מה לי אם יש לו פירות או מעות לקנות הפירות, לר"ב ורב יוסף משום שאינו מרוויח לו כלום במה שנותן לו דמי קדימה שגם הלוקח יכול לקנות בעצמו. **לרבא** הלוקח צריך להוסיף לו דמי סרסור, ולרבא אשי אינו צריך שהלוקח לא היה צריך לחפש תבואה שהחמרים מביאים לו.

הפוסק על הפירות משיצא שער הבכיר שמוכרים בזול ומעט, ועדיין לא יצא השער הברור אם יש לו מותר, ואם יחזור בו המוכר אינו צריך לקבל מי שפרע כיון שדרך הלוקח ליתן מעות לכמה בעלי תבואה ואינו סומך דעת עליו אלא אם הלוקח עומד שם בשעה שהמוכר דש וזורה, ולרבא אשי גם אם מצאו בשוק ואמר לו חזי דעלך סמיכנא הוא סמיכת דעת.

כלל איסור ריבית במקח, כל שהלוקח נותן מעות למקח ואין המקח ביד המוכר, והמוכר מוזיל המחיר בגלל שהקדים לו המעות שהוא כהלוואה בריבית, ואף אם המוכר הזה כבר נתן מעות ופסק עם אחרים שימכרו לו [אבל אם יש בידו והוא אינו בעיר או אבד המפתח והוא דחוק למעות מותר כיון שיש לו].

בבא מציעא דף ס"ד . יום ה' פרשת אחרי מות - כ"ד ניסן תשפ"ד

מצא בפירעון יותר מדמי הלוואה . קיבל הלוקח הפסד ושכר . נתן מעות לדלועים קטנים בעודם בשדה . קרוב לשכר . הדר בחצר חבירו שלא מדעתו

דף ס"ד - ע"א

מלוה או לוח מצא בפירעון או בסכום הלוואה יותר מדמי הלוואה, אם העודפות באות לכלה ה' או י' יש לומר שטעם בחשבונו כיון שהיו רגילים למנות חמישה חמישה או עשרה עשרה וצריך להחזיר, אבל אם אינם מגיעות לחמישה או עשרה הוא מתנה, אפילו אם זה שנותן הוא אדם קשה שאינו רגיל לגמול חסדים שמה הוא או חבירו גזל ממנו פעם ומבליע לו בחשבון.

ההלך לחלוב עז, ולגזוז את הרחל, ולרדות כוורת, ואמר לחבירו מה שעזי חולבות, רחל וגזוזות, כוורת ורודה, מכור לך בכך וכך בין רב בין קטן מעט מותר שהרי קיבל עליו הלוקח הפסד ושכר, ואפילו אם נמצא ששוה יותר ממה ששילם אין כאן אגר נטר וגם אם נמצא פחות היה מקבל באותו מחיר, אבל אם אמר שמוכר לו כך וכך סאין והזול אצלו מפני שהקדים לו מעות אסור, שחלב וצמר ושעור שלא נוצרו ועדיין אין לו ואינו מכירה.

הנותן מעות לדלועים בעודם קטנים ועדיין גדילים בשדה, ושילם מחיר של דלועים קטנים, ואמר לו המוכר שיתן לו הדלועים כשיהיו גדולים בגודל אמה, ללישנא קמא אם יש לו עכשיו דלועים בני אמה מותר [וכדין שיצא השער ויש לו למכור] אם אין לו אסור משום ריבית שנותן לו גדולים לאחר זמן בשכר המתנת מעות, ללישנא בתרא מותר כיון שדלועים שנתגדלו אחר כך נתרבו מכח דלועים קטנים שהיו קיימים אז [ואינו דומה לחלב וצמר ודבש הנ"ל שאסור כיון שנתרבו לאחר ששילם ולא נתרבו מכח הראשונים].

דף ס"ד - ע"ב

מותר ליתן ארבע זוז על חבית יין ולהתנות עם המוכר אם היין יחמיץ היין ברשותך [והכסף הוא הלוואה] ואם יתייקר או יוזיל היין ברשותך, אע"ג שמכר והוא קרוב לשכר לטובת הלוקח ורחוק שיפסיד הוא ריבית, שהרי המוכר התנה עמו שיהא קרוב לשכר משום המתנת מעות, מכל מקום כיון שהלוקח מקבל עליו שאם הוזל יהיה ברשותו השכר קרוב לזה ולזה.

משנה . הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, אם החצר אינו עומד להשכיר אע"פ שהדר שם הוא עשוי לשכור דירה אינו צריך להעלות לו שכר כיון שזה נהנה וזה לא חסר, ואם בעל הדירה לוח ממנו ללישנא קמא אסור למלוה לדור בחצירו אפילו לא התנו כן בשעת הלוואה, וללישנא בתרא מותר אבל אם התנו כן בשעת הלוואה שמלווה על דעת שידור בחצירו אסור.

המלוה את חבירו לא ישכור ממנו דירה פחות משכר שהוא כריבית, אפילו אם מנכה מדמי הלוואה [כל שאינו מנכה כשיעור מה שנהנה] כיון שנהנה בוודאי כל זמן שהוא דר

שם, אבל מותר להלוות על שדה הלוה לאכול פירות ולנכות מדמי הלוואה שהוא כקונה פירות כיון שפסק אם יגדלו.

עבד שהוצאתו מזונתו הם יותר ממה שבעליו מרוויח ממנו, ואחר כפה אותו לעשות לו מלאכה וזו ביום שעשה לו מלאכה, פטור מלשלם עבור השתמשות בעבד שהבעלים נוח לו בכך שלא ירגיל להיות בטל ויתעצל, אבל אם בעל העבד חייב לו חוב אסור שהוא כריבית.

בבא מציעא דף ס"ה . יום ו' פרשת אחרי מות - כ"ה ניסן תשפ"ד

יום זה הוקדש לזכות הילד כמר חיים פינחס בן רבקה פייגה לכבוד יום הכנסתו לתלמוד תורה יהי רצון שיזכו הוריו לרוות ממנו נחת ולגדלו לתורה וחופה ומעשים טובים מתוך בריאות הגוף והנפש והרחבת הדעת וסייעתא דשמיא

מרבית על השכר ולא על המכר . טרשא . הלכות . אל תמכור אלא לי . נתן הלוקח מקצת דמים .

דף ס"ה - ע"א

לוה שהחייב זוז בריבית, וארבעה סאה חיטים שווה זוז ונתן לו חמש סאה, כשהדיינים מוציאים הריבית מהמלווה ומחזירים אותו ללוה, לאבי מוציאים ממנו רק ארבעה סאה כיון שזהו שיעור זוז שלקח ממנו בריבית, לרבא צריך להחזיר גם הסאה החמישית כיון שנתנה לו לכלל הריבית.

לוה שהחייב ארבעה זוז בריבית ושילם בבגד שווה ארבעה זוז, לאבי אינו צריך להחזיר הבגד שהרי קנאו בחוב שחייב לו וצריך להחזיר הקציצה שהוא ארבעה זוז שקצץ לו בשעת הלוואה, לרבא צריך להחזיר הבגד שלא יאמרו שהמלווה מכסה עצמו בבגד של ריבית.

לוה שהיה חייב י"ב זוז בריבית והשכיר למלוה ב"ב זוזים, אילו חצירו שהיה משכיר בעשרה זוז הדיינים מוציאים ממנו י"ב זוז, ולא אומרים שלא נתן לו אלא עשרה זוז בריבית שזהו שווי השכירות משום שקיבל המלווה על עצמו שווי החצר ב"ב זוז ונמצא שקיבל י"ב זוז בריבית.

משנה . השכיר לו חצר מותר לומר לו אם אתה נותן לי עכשיו שכירות של כל השנה הרי הוא מושכר לך בעשר סלעים לשנה ואם בסוף כל חודש הרי הוא בסלע לחודש, כיון שזמן תשלומי שכירות אינה אלא בסוף הזמן לאחר שדר בו כל החודש [או השנה] וכמו שמשמע בפסוק 'כשכיר שנה בשנה' שכירות של שנה זו משתלמת בשנה האחרת, והסכום שצריך לשלם בסוף השנה הוא סכום האמיתי ואין זה שכר המתנת מעות, ומה שלוקח ממנו פחות אם נותן לו מעכשיו הוא מחילה.

מכר לו שדה ואמר לו אם אתה משלם עכשיו הרי היא שלך ב' מנה ואם לאחר זמן ב"ב מנה אסור, שזמן תשלום מקח הוא בשעת המכירה והוא הסכום האמיתי, ומה שלוקח ממנו יותר אם ישלם לו לאחר זמן הרי הוא בגלל שכר המתנת מעות ואסור משום ריבית.

טרשא [מכירת סחורה עכשיו ביוקר בגלל המתנת מעות], לרב נחמן מותר כל שלא קץ אם תיתן המעות עכשיו הוא בכך וכך ואם תיתן לאחר זמן הוא ביוקר, לרב פאא מותר למכור שכר בתשרי עכשיו היקר של ניסן אם המוכר עשיר ואינו צריך לכסף והשכר לא יתקלקל עד אז שהמוכר אינו מרוויח במה שמוכר עכשיו ומקבל המעות אז ביוקר [והגמרא הקשה על דבריו שהרי ללוקח שפיר הוא אגר נטר ואסור, וכן הוא להלכה בדף ס"ח]. **לרב חמא** אם מוכר הסחורה במקום שהוא נמכר בזול במחיר של מקום היוקר והתנה עם הלוקח שאין צריך ליתן לו המעות עד שימכרו במקום היוקר והמוכר מקבל עליו החסרה על פרקמטיא שייגיע למקום היוקר, והלוקח מוכר במקום היוקר ומשתמש במעות ועושה בה פרקמטיא וקיבל עליו אחיות המעות עד שיגיע למוכר, אם המוכר הוא אדם חשוב ומכריזים שלא יורה אדם רשאי למכור עד שימכור סחורת המוכר מותר, שאע"פ שהלוקח טורח למכור סחורת המוכר עבור הלוואה שנתן לו, מכל מקום הלוקח מרוויח בזה שמכריזים בעדו ויכול למכור סחורתו בקלות, והלכה כרב חמא.

הלכה כרבי אלעזר [דף ס"א:]: שריבית קצוצה יוצאה בדיינים. והלכה כרבי ינאי [דף ס"ג:]. שהנותן דמים לקבל פירות לאחר זמן כשער היוקר שיכול לקבל גם במעות ומה לי הם מה לי דמיהם.

דף ס"ה - ע"ב

משנה . משכן הלוה בית או שדה בהלוואתו והתנה המלוה לכשתרצה למכור אל תמכור אלא לי במעות הלוואה ועוד דמים מועטים אך לא בשוים אסור, ולר"ב יהודה מותר שהוא צד אחד בריבית ששמה לא ירצה למוכרה ולא יהיה בזה ריבית ולכן גם אם מכר למלוה בזול אינו ריבית.

מכר לו בית או שדה ונתן הלוקח מקצת הדמים

אם אמר המוכר שקנויה לך כשתביא שאר המעות המוכר אוכל בפירות הואיל ועדיין שלו.

קנויה לך מעכשיו כשתביא שאר המעות שניהם אסורים לאכול הפירות, המוכר אסור כשיביא הלוקח שאר המעות נמצא שהמוכר אכל פירות לוקח משום שכר המתנת מעות, והלוקח אסור שאם לא יביא מעות לאחר זמן נמצא שמקבל דמים שנתן בתחילה היה הלוואה והמלווה [הלוקח] אכל פירות הלוה בשכר המתנת מעות, ולכן מפקידים הפירות ביד שלישי ואם יגמור הלוקח המקח יתנם ללוקח ואם לא יגמור המקח יחזיר המוכר המעות שקיבל ויטול פירותיו, ורבי יהודה שצד אחד בריבית מותר ששמה לא יבוא לידי ריבית ואין כאן הלוואה.

קני עכשיו מעותיך והשאר תקנה כשתביא המותר, שניהם מותרים ששייך לשניהם.

קני מעכשיו ושאר המעות הוא הלוואה אצלך הלוקח מותר שהוא שלו, והמוכר אסור שאוכל משום שכר המתנת מעות.

הלווה על השדה ואמר לו אי אתה נותן לי מכאן ועד שלושה שנים הרי היא שלי, יתבאר בדף ס"ו.

מכר לו בית או שדה ואמר ללוקח לכשאחזיר לך מעותיך החזיר לי הבית והשדה אסור, כיון שאם יחזיר לו מעות, הלוקח מוכר להחזיר לו אינו מכר אלא הלוואה, והמלווה [הלוקח] אוכל הפירות בשכר המתנת מעות, ולר"ב יהודה מותר שצד אחד בריבית הוא שמה לא יחזיר לו מעות והוא מכר ונמצא שהלוקח אכל את שלו, ואם הלוקח אמר בשעת המכר אם ארצה אחזיר ואין לך זכות לכוף אותי להחזיר, מותר לאכול פירות כשמחזיר לו המוכר מעות וקיבל הלוקח הוא כמו שחזר ומכר לו.

מכר שדה בלי אחיות בשטר וראה המוכר שהלוקח עצוב ואמר לו אי יטרפנה בעל חובי אפרע לך אף את השבח והפירות, אין אלו אלא דברי תנחומים לפטם לב הלוקח ואין בו תוקף תנאי אלא כשמתנה הלוקח [שהוא המפסיד].